

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №17.

Тема: Градієнт функції та похідна функції у напрямку вектора. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

П р и к л а д : Знайти градієнт функції $z = \frac{2x^2 - 3}{4y^3}$ в точці $A (-1; 1)$ та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a} (-12; -5)$.

Розв'язання:

Обчислимо частинні похідні функції в точці A_0 :

$$\begin{aligned} \frac{\partial z}{\partial x} &= \frac{2 \cdot 2x - 0}{4y^3} = \frac{4x}{4y^3} = \frac{x}{y^3}; & \frac{\partial z}{\partial y} \Big|_{A(-1;1)} &= \frac{-1}{1^3} = -1; \\ \frac{\partial z}{\partial y} &= -3 \cdot \frac{2x^2 - 0}{4y^4} = \frac{6x^2}{4y^4} = \frac{3x^2}{2y^4}; & \frac{\partial z}{\partial y} \Big|_{A(-1;1)} &= \frac{3 \cdot (-1)^2}{2 \cdot 1^4} = \frac{3}{4}. \end{aligned}$$

Тоді градієнт функції можна записати у вигляді:
 $\overline{gradz} = \frac{\partial z}{\partial x} \Big|_A \cdot \vec{i} + \frac{\partial z}{\partial y} \Big|_A \cdot \vec{j}$. Тобто: $\overline{gradz} = -1 \cdot \vec{i} + \frac{3}{4} \cdot \vec{j}$.

Для запису похідної в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$ використаємо формулу: $\frac{\partial z}{\partial \vec{a}} = \frac{\partial z}{\partial x} \Big|_A \cdot \cos \alpha + \frac{\partial z}{\partial y} \Big|_A \cdot \cos \beta$.

Для цього знайдемо напрямлені косинуси:

$$\cos \alpha = \frac{a_x}{\sqrt{a_x^2 + a_y^2}} = \frac{-12}{\sqrt{144 + 25}} = \frac{-12}{13}; \quad \cos \beta = \frac{a_y}{\sqrt{a_x^2 + a_y^2}} = \frac{-5}{\sqrt{144 + 25}} = -\frac{5}{13}.$$

$$\text{Тоді, } \frac{\partial z}{\partial \vec{a}} = -1 \cdot \left(-\frac{12}{13}\right) + \frac{3}{4} \cdot \left(-\frac{5}{13}\right) = \frac{12}{13} - \frac{15}{52} = \frac{48 - 15}{52} = \frac{33}{52}.$$

$$\text{Відповідь: } \overline{gradz} = -1 \cdot \vec{i} + \frac{3}{4} \cdot \vec{j}; \quad \frac{\partial z}{\partial \vec{a}} = \frac{33}{52}.$$

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

5.31. Задано функцію $z = x^3 y^2 + 4\sqrt{x} - 2\sqrt[3]{y}$ і точку $A (1; 1)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.32. Задано функцію $z = \frac{x}{y} + 2\sqrt{xy} - \sqrt[3]{x+y}$ і точку $A (1; 4)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.33. Задано функцію $z = \left(\frac{x-1}{y^2}\right)^2$ і точку $A (2; -3)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.34. Задано функцію $z = \left(\frac{x^2}{4-y}\right)^{-1}$ і точку $A (-1; 0,5)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.35. Задано функцію $z = \cos(xy)$ і точку $A \left(\frac{\pi}{2}; \frac{\pi}{2}\right)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.36. Задано функцію $z = \sin(2x + y)$ і точку $A \left(-\frac{\pi}{4}; \frac{\pi}{2}\right)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.37. Задано функцію $z = (3x^2 + 4y^2)^2$ і точку $A (2; 3)$. Знайти градієнт функції в точці A .

Для вектора $\vec{a}$ знайти напрямлені косинуси:

5.38. $\vec{a} (1; -1)$;

5.39. $\vec{a} (-2; 1,5)$;

5.40. $\vec{a} (0; 7)$;

5.41. $\vec{a} (5; 1)$;

5.42. $\vec{a} (-6; -8)$;

5.43. $\vec{a} (-5; -12)$.

5.44. Задано функцію $z = \frac{3x}{y^2}$, точку $A (3; 4)$ і вектор $\vec{a} (6; 8)$. Знайти похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.45. Задано функцію $z = \frac{2x^3}{y^2}$, точку $A (1; 4)$ і вектор $\vec{a} (-6; 8)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.46. Задано функцію $z = \left(\frac{x^2}{4-y}\right)^3$ і точку $A (-1; 0)$. Знайти градієнт функції в точці A .

5.47. Задано функцію $z = \ln x^3 y^2$, точку $A (1; 1)$ і вектор $\vec{a} (2; -1)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.48. Задано функцію $z = \ln(x^3 + y^2)$, точку $A (1; 1)$ і вектор $\vec{a} (-2; 1)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.49. Задано функцію $z = \arccos\left(\frac{x}{y^2}\right)$, точку $A (1; 2)$ і вектор $\vec{a} (12; -5)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.50. Задано функцію $z = \arctg\left(\frac{x^2}{y}\right)$, точку $A (1; 2)$ і вектор $\vec{a} (12; 5)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.51. Задано функцію $z = \ln(3x^2 + 4y^2)$, точку $A(1; 3)$ і вектор $\vec{a}(3; 4)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.52. Задано функцію $z = \ln(3x + y^2)$, точку $A(2; 3)$ і вектор $\vec{a}(3; -4)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.53. Задано функцію $z = \frac{\ln x}{y^2}$, точку $A(1; -2)$ і вектор $\vec{a}(6; -8)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

5.54. Задано функцію $z = \frac{\ln x}{2y}$, точку $A(1; 2)$ і вектор $\vec{a}(6; 8)$. Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

Індивідуальне завдання

Задано функцію $y = x^n y^n - \frac{1}{x^{2n} y} - \frac{y\sqrt{x}}{n}$, точку $A(1; -1)$ і вектор $\vec{a}(n; -n)$.

Знайти градієнт функції в точці A та похідну в точці A в напрямі вектора $\vec{a}$.

Теми рефератів

1. Частинні похідні вищих порядків.
2. Повні диференціали вищих порядків.